

Vänsterpartiet

Årsplan och Budget 2024-2026

Välfärd Gävleborg

Tillit, trygghet och behov

Sammanfattning

I Vänsterpartiets budgetförslag Årsplan och Budget 2023-2024 visar vi vilket Gävleborg vi vill leva i. För Vänsterpartiet är strävan efter jämlikhet, ökad tillit och behovsstyrning avgörande för vilket samhälle vi skapar. Alla människors lika värde oavsett ursprung, kön eller ålder - är det som styr vår politik.

Vården i Gävleborg ska vara jämlik och jämställd. Vi vill satsa på vårdens anställda för att öka kontinuiteten och patientsäkerheten. Vi vill kraftigt minska antalet konsulter i regionens verksamheter och frysa förtroendevaldas arvoden. Vi satsar istället de pengarna på bättre arbetsvillkor, mer resurser till psykiatrin, jämställd vård, fria rollatorer för 80 plus, mer resurser till folkhögskolor, kollektivtrafik och kultur.

I denna budget satsar vi 25 miljoner kronor på förbättrade arbetsvillkor för vårdanställda och kraftigt höjda OB-tillägg, vilket innebär 20 procents höjning för sjuksköterskor, undersköterskor och för den servicepersonal som bistår i vårdarbetet. Det är tungt att jobba obekväma arbetstider, därför höjer vi OB-ersättningen. Vi menar att det också är en bra åtgärd för att minska beroendet av hyrpersonal. Vi lägger också pengar på fler utbildningstjänster och forskningsanställningar.

Behoven ska styra och inte privata välfärdsbolags vinstintressen. Vi vill att de skattepengar vi betalar ska gå till patienternas vård och bra arbetsvillkor för personalen. I dag går tyvärr skattepengar istället till privata vinstuttag. Den fria etableringsrätten urholkar den demokratiska styrningen och gör vården svårstyrd. Resurser avsedda för vård går till reklam, för många lokaler, administration och byråkrati. Kontrollen kostar pengar och är undermålig. I vårt budgetförslag får de privata hälsocentralerna bära en del av de kostnader som den fria etableringsrätten innebär, vilket de tidigare inte har behövt. Det är inte regionens uppgift att dela ut pengar utan krav till privata vårdbolag, därför dras 5 miljoner kronor, som de tilldelats av SD och deras stödpartier, tillbaka. Regionen behöver också tillsätta en särskild enhet för att granska vården då den, enligt statliga myndigheter, har blivit en större inkomstkälla för den organiserade brottsligheten än narkotika.

Psykiatrin har under lång tid fått ett ökat antal patienter, dock har inte antalet vårdanställda ökat i samma utsträckning. Vi föreslår att regionen ska införa självvald inläggning, drop-in på öppenvårdsmottagningar och att fysioterapeuter ska anställas för att bistå patienterna i deras rehabilitering samt att förbättrade träningsmöjligheter ska anordnas.

Vården i Gävleborg är inte jämställd. Så ska det inte få vara. Vi föreslår att all statistik ska vara könsuppdelad för att kunna påvisa skillnader som finns och medvetandegöra för förändring. Vi föreslår att en ny specialenhet inrättas för att bistå vårdens anställda i arbetet med mäns våld mot kvinnor. Vi vill också att jämställdhetsutbildningar genomförs och att en utredning tillsätts för att kartlägga vården utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Kollektivtrafiken har stor betydelse i vårt län. Den ska vara billig, tillgänglig och fossilfri. Det ska vara en självklarhet att länets invånare ska välja buss eller tåg som transportmedel när de tar sig fram i länet. Vi lägger mer pengar till kollektivtrafiken för att hålla biljettpriserna nere och minska utsläppen.

Folkhögskolor är en viktig resurs för många och har stor och avgörande betydelse för många människors möjligheter till utveckling och vidare till arbete. Folkhögskolornas arbets- och förhållningssätt gör att de når goda resultat hos många, som annars har haft det svårt att klara skolan. Vi tillför extra resurser till folkhögskolorna så de ska nå fler. Likaså vill vi att kulturen ska stärkas.

Sjukvårdskrisen som den SD-ledda regeringen orsakar drabbar hela landet. När staten inte tar sitt ansvar och tillskjuter nödvändiga resurser tvingas nedskärningar fram. Budgetunderskotten i landets regioner förväntas bli ca 27 miljarder nästa år. Nu tvingas Gävleborg liksom alla andra regioner till nedskärningar, istället för nödvändiga satsningar, vilket är tvärtemot folkets vilja.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Sverige idag.....	6
Politiska prioriteringar i styrelser och nämnder	8
Regionstyrelsen.....	8
En personalpolitik som gör skillnad	8
Frysta arvoden och partistöd.....	10
Låt personalen styra - Minska arbetsbelastning och byråkrati	11
Stoppa välfärdsbrottsligheten	12
Hälsoval.....	13
En hållbar klimat- och miljöpolitik	15
Folktandvården	16
Avveckla regionstyrelsens utskott.....	16
Inrätta en personaldelegation.....	17
Hälso- och sjukvårdsnämnden	18
En jämlik och behovsstyrd vård i Gävleborg	18
God och nära vård	18
Minskad administration	18
Mobila team inom specialistsjukvården	19
Jämställd vård.....	20
Våld i nära relationer	20
Jämlik vård	21
Hjälpmedel – En förebyggande vård	22
Psykiatri/ Psykisk hälsa	23
Samsjuklighet inom beroendevården.....	25
Privatiserad välfärd.....	26
Patientnämnden.....	27
Företagshälsovårdsnämnden	27
Hållbarhetsnämnden.....	27
Miljö	28
Folkhälsan - en klassmarkör	28
Kollektivtrafiken binder ihop länet.....	29
Kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet ska öka.....	29
Infrastruktur	29
Kultur- och kompetensnämnden	30
Kulturarvet.....	31
Armlängds avstånd	31

Vänsterpartiets budget 2024-2026

5(33)

Folkhögskolor och studieförbund.....	31
Hållbarhet - Ett uttalat intresse	32
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning.....	33
Tabeller	33
Investeringar.....	33

Sverige idag

I Gävleborg finns stora skillnader mellan stad och landsbygd, men även mellan rika och fattiga stadsdelar och mellan människor. Ojämlikhet är kostsamt för ett samhälle. Det leder till ohälsa, minskad trygghet, sämre skolresultat och sämre ekonomisk utveckling.

Ojämlikheten påverkar människors liv och förutsättningar, tillgången till utbildning, jobb och arbetsvillkor, bostad och livslängd.

Det handlar om att bygga ett hållbart samhälle som tar tillvara på människor, ger goda förutsättningar och livsvillkor, ger hopp och framtidstro. Den gemensamt finansierade välfärden är det vackraste vi kan ge varandra och det bör synas. I regionens verksamhet handlar det bland annat om jämlik och jämställd hälsa och sjukvård, en väl utbyggd och billig kollektivtrafik, ett rikt kulturutbud som når hela länet och möjligheter till utbildning, bildning och olika utbildningsformer, anpassade efter invånarnas och arbetsmarknadens behov och goda arbetsvillkor för de som jobbar inom regionen.

Med en högernationalistisk regering är förutsättningarna för ett jämlikt och jämställt Gävleborg dåliga. Repressiv politik, politik som gör skillnad på människor, som sår split och som främjar ekonomisk ojämlikhet får stora konsekvenser. Skattesänkningar prioriteras före välfärd. Regionerna beräknas gå med 27 miljarder i underskott nästa år och regeringens tillskott blev endast 3 miljarder. Vi har alltså en sjukvårdskris som väntar nästa år, en större kris än -90 talskrisen.

Många av Sveriges kommuner och regioner är alltså satta under hård ekonomisk press. Den höga inflationen driver upp kostnaderna för olika insatsvaror och leder också till en kraftig ökning av pensionskostnaderna. I budgetpropositionen för 2023 valde regeringen att inte kompensera kommunsektorn för de stigande kostnaderna. Detta har resulterat i stora sparbetning runt om i landet.

Dessvärre ser regeringen ut att upprepa sin politik från förra året. I Ekonomirapporten, maj, varnar SKR för ett samlat underskott på 28 miljarder kronor under nästa år. Siffror som sedan uppjusterats av SKR till förväntade underskott på hela 27 miljarder enbart för regionerna nästa år. Nedsärningspolitiken syns även i regeringens prognoser för kommunsektorn. Regeringen bedömer att konsumtionen i kommunsektorn kommer att öka med 0 procent i fasta priser under 2024. Det kommer att leda till betydande nedsärningar eftersom konsumtionen hade behövt öka med ca 1 procent bara för att klara av de kostnadsökningar som följer av den demografiska utvecklingen. Regeringens nedsärningsbudget för välfärden kommer därmed att förvärra den pågående konjunkturavmattningen.

Den snabbt stigande inflationen under 2022 och centralbankernas åtstramande politik börjar nu få effekter på den reala ekonomin. Inflationskrisen har dock ännu så länge inte påverkat arbetsmarknaden i någon större utsträckning. Sysselsättningsgraden har fortsatt

att stiga, främst drivet av ökad sysselsättning bland utrikes födda. Den negativa tillväxten under andra kvartalet syns dock i företagens anställningsplaner som har försvagats på bred front. Konjunkturinstitutet bedömer därför att arbetslösheten kommer att uppgå till 8,2 procent under nästa år.

Klimatförändringarna tas inte på allvar av regeringen och koldioxidutsläppen ökar - när vi befinner oss i ett klimatnödläge. Välfärden, folkbildningen och kulturen monteras ned och anpassas till den privata marknadens behov framför folkets.

Den nyliberala, ekonomiska politiken har länge styrt Sverige. Tilltron till att marknaden är lösningen på allt har fått styra och politiken har därför avreglerat och privatiserat område efter område. Vård, barn- och äldreomsorg, klimatsatsningar, infrastruktur, övrig välfärd och samhällsservice är alla exempel på områden där vi inte kan lita på den privata marknaden, men där marknadskrafterna har fått styra utvecklingen. Stora samhällsnyttiga och nödvändiga investeringar har lämnats som en skuld till kommande generationer. Regeringar av olika kulörer, framförallt högerregeringar, har under de senaste decennierna sänkt skatter med ca 400 miljarder vilket självklart fått stora konsekvenser i form av en underfinansierad välfärd och uteblivna investeringar.

Jämlik och jämställd vård handlar om att vi alla ska ha samma möjlighet till vård och behandling, oavsett kön, ålder, etnicitet, språk, utbildning, bostadsort och klass. Så är det inte idag. Det finns skillnader i vården och den behandling som ges, mellan kvinnor och män och de socioekonomiska skillnaderna påverkar medellivslängden.

Forskning visar bland annat att kvinnor får lägre prioritering i vården och har ofta längre väntetider till operationer och ordinerar billigare läkemedel än män. Vid psykisk ohälsa söker sig färre män till vården än kvinnor. Könsupplad statistik är därför en förutsättning för att synliggöra den bristande jämställdheten i hälso- och sjukvården.

Vården har blivit en marknad och den fria etableringsrätten ger konsekvenser i bland annat ökad ojämlikhet då privata hälsocentraler tenderar att etablera sig där de friskaste människorna förväntas bo. Den privatiserade vården är kostnadsdrivande, ökar byråkrati och kontroller, leder till ökad personalbrist, dyrare lokalkostnader och det finns risk att "kostsamma patienter" som multisjuka äldre kommer i kläm. Jämlik vård efter behov ska styra; inte var det går att tjäna pengar. Vården ska ges efter behov, vara jämställd och jämlik över hela länet.

Välfärd som styrs av marknadens prioriteringar gör att privata vårdgivare etablerar sig där det finns flest människor, som är relativt friska. Detta ger vårdbolagen störst vinster, som tas från skattebetalarna och patienternas vård.

Det här leder inte bara till att sjukvården blir ojämlik, det leder också till att bristen på vårdpersonal ökar då den ska täcka fler hälsocentraler än vad som behövs och som inte tenderar att ligga där de behövs. I ett läge där vi har nationell brist på vårdpersonal är det helt fel prioritering att privata vårdbolag ska tillåtas etablera sig där de vill.

Klimat- och miljöfrågorna prioriteras ned av regeringen. Miljömålen sätts på undantag och utsläppen ökar. För Vänsterpartiet är kollektivtrafiken en viktig del i den gröna omställningen. Vi vill att kollektivtrafiken ska drivas på antingen fossilfria eller utsläppsfria bränslen. Kollektivtrafiken är ett jämlikt färdmedel, genom att även de som inte har råd att köpa egen bil kan ta sig till jobb, studier eller fritidsaktiviteter. Det ska vara billigt och tryggt att resa kollektivt i Gävleborg.

Kultur och bildning kan ses som grunden till allt. Region Gävleborg ska ansvara för den regionala kulturen och ska samordna, inspirera och möjliggöra kultur i hela länet. Regionen ska främja och skapa förutsättningar för kulturupplevelser och konstskapande för alla invånare.

Politikens uppgift är att ge fria förutsättningar, inte att styra eller begränsa kulturutövning eller kulturutbud. Det är viktigt att politiken tydligt står upp för att kulturen ska vara fri och frispråkig. Region Gävleborg ska kunna erbjuda ett brett utbud av kultur genom stöd i olika former.

Folkhögskolorna har en viktig funktion för personer som haft det svårt i grundskolan. De möjliggör en andra chans till utbildning, fortbildning och utveckling för att kunna fortsätta till arbete. Folkhögskolorna skapar sociala sammanhang och samhörighet och är en källa till kulturutövning och hållbart hantverk.

Politiska prioriteringar i styrelser och nämnder

Här redovisas förslag till varje nämnd, för sig, med listning av prioriterade frågor och uppdrag till förvaltningen.

Regionstyrelsen

Arbetet i regionstyrelsen behöver utvecklas och vara mer inriktat på hur vi löser personalbristen inom sjukvården, men också inom andra centrala verksamheter inom regionen och hela länet. Ett större ansvar måste tas för hur vi minskar våra verksamheters klimatpåverkan och hur vi kan minska kostnader för att värna prioriterad verksamhet.

En personalpolitik som gör skillnad

Personalen är avgörande för så gott som allt inom vården. Därför ska regionens arbetsgivarpolitik utvecklas. Tillitsstyrningen i organisationen ska utvecklas och följas upp. New public managementstyrningen som i dag förekommer ska avvecklas. Användandet av hyrpersonal i regionen har ökat kraftigt. Det är en utveckling som måste brytas då det ökar arbetsbelastningen för regionens egna anställda, det försämrar arbetsmiljön och innebär orättvisor. Det är också en risk för patientsäkerheten. Regionens egen personal slits ut och kostnaderna skjuter i höjden. Det är bråttom att bryta det.

Resurserna ska läggas på vår egen personal som Region Gävleborg kan ta ansvar för, vidareutveckla och utbilda.

Många vårdverksamheter har svårt att rekrytera personal. Vårdplatser och hälsocentraler är stängda, andra är ständigt underbemannade. Det behövs ett omfattande arbete med riktade insatser för att rekrytera vårdpersonal. Vårdverksamheter som har extra svårt att rekrytera personal ska kunna erbjuda särskilda arbetsvillkor till de som anställs såsom arbetstidsförkortning, tid avsatt för arbetsplatsnära forskning - speciella forskningstjänster, möjlighet till specialisering och utbildning/fortbildning, nya arbetssätt och arbetsmetoder. Även lönetillägg för extra vårdtyngda områden och kontinuitetstillägg bör prövas, liksom kraftigt höjda OB-tillägg.

Dessa särskilda arbetsvillkor ska erbjudas till våra nuvarande medarbetare i syfte att behålla den kompetens vi redan har. Grundbemanningen behöver öka. Resursteam behöver byggas upp för att förbättra förutsättningarna för patienterna, öka patientsäkerheten och för att underlätta för de anställda. Resursteam är ett sätt att öka grundbemanningen. Genom att erbjuda tillsvidareanställningar i resursteamet får regionen kontinuitet i verksamheten, till exempel när vikarier behöver tas in eller när arbetslag tillfälligt behöver förstärkas på grund av stor vårdtyngd. Det menar vi ökar patientsäkerheten, ökar kontinuiteten och därmed tryggheten om det blir en mer konstant och bekant grundbemanning. Kontinuitet är avgörande för kvaliteten i vården. Det kommer att kräva långsiktiga resurstillskott.

Att höja OB-tilläggen är, menar vi, ett sätt att förbättra arbetsvillkoren för våra egna anställda. Det kan också innebära att kontinuiteten ökar på vårdtunga avdelningar liksom att hyrberoendet minskar. Därför höjer vi OB-ersättningen kraftigt för sjuksköterskor, specialistsköterskor, undersköterskor och för den servicepersonal som bistår i vårdarbetet.

År 2018 höjde den dåvarande majoriteten OB-ersättningen för undersköterskor och sjuksköterskor som arbetar obekvämtid med 30 procent mer än enligt gällande avtal. Denna höjning kostade cirka 20 mnkr. Det är dags att ta nästa steg, därför föreslår vi en höjning inför 2024 med drygt 22 miljoner kronor det innebär att ersättningen höjs med 20 procent. Det är något som Vårdförbundet efterfrågat och de anser att det är bättre än det stabilitetstillägg som den nuvarande majoriteten infört. Även servicepersonal som bistår vårdarbetet omfattas av den höjda OB- ersättningen, de är centrala för att vårdarbetet ska fungera.

Vi ser att en handlingsplan behöver tas fram, för att minska hyrberoendet, och den bör innehålla förslag på nya arbetsrutiner gällande hyrpersonal. Vi vill pröva att enbart tillåta hyrpersonal på vissa vårdavdelningar/arbetsplatser likaså att enbart tillåta användandet av hyrpersonal under obekvämtid. Det bör också undersökas om det går att pröva införandet av en begränsning, alternativt ett stopp En kartläggning över bisysslor

behöver genomföras inom regionen. Liksom en översyn av beviljade tjänstledigheter, för att arbeta som hyrpersonal. Kartläggningen kan leda till att regelverket och tillämpningen av bisyssla kan behöva revideras. Vi vill pröva att införa ett hyrstopp där endast undantag tillåts.

I vår budget satsar vi på fler utbildningstjänster för att säkra sin kompetensförsörjning och erbjuda utveckling i arbetet.

Vi gör också en extra satsning för att utreda frågan kring jämställd vård; en utredning som kan genomföras i samverkan med Samhällsmedicin.

Prioriterade frågor:

- En förbättrad arbetsmiljö, med delaktighet och inflytande för personalen.
- Särskilda arbetsvillkor.
- Möjlighet till fler utbildningstjänster.
- Ökad grundbemanning.
- Uppbyggnad av resursteam.
- Höjning av OB-tillägg.

Uppdrag till förvaltningen:

- Införa särskilda arbetsvillkor samt uppföljning av utfallet.
- En översyn av bisysslor ska genomföras.
- Inför resursteam.
- Inrätta fler utbildningstjänster.
- Höj OB-tillägget.
- En handlingsplan ska tas fram, i syfte att minska hyrberoendet.

Frysta arvoden och partistöd

De stora ekonomiska problemen i Region Gävleborg innebär att betydande nedskärningar planeras, vilket kommer att få negativa konsekvenser för såväl anställda som de som är i behov av de tjänster regionen tillhandahåller.

I budgeten för år 2023 är förtroendevaldas arvoden budgeterade till 18 716 miljoner kronor och partistöden till 14 192 miljoner kronor. För år 2024 planeras beloppet dessutom att höjas. Regionen äger beslutanderätten över såväl sina egna arvoden som partistöd. Därför menar vi att det i nuläget är rimligt att frysa arvoden och partistöd.

Vi föreslår att en frysning av politikerarvoden och partistöd genomförs så att den planerade uppräkningsen inför år 2024 uteblir. På det sättet bidrar politiken till en

förbättrad ekonomi och nedskärningarna kan lindras något.

Hur stor besparingen blir inför år 2024 är ännu oklart då riksdagens uppräkningsberäkning sker senare. Genom att frysa arvoden bidrar politiken med minst 660 000 kronor, om uppräkningsberäkningen blir 2 procent.

Prioriterade frågor:

- Frysning av förtroendevaldas arvoden
- Frysning av partistödet

Uppdrag till förvaltningen:

- Frysa förtroendevaldas arvoden
- Frysa politiska partiers partistöd

Låt personalen styra - Minska arbetsbelastning och byråkrati

Genom införandet av New Public management, NPM, har administrationen inom sjukvården ökat kraftigt. Tid och resurser tas från vårdarbetet för att istället administrera, kontrollera och interndebitera m.m. Köp-och-säljssystemet, som Region Gävleborg använder sig av, är en del av NPM vilket kan öka medvetenheten om kostnader internt och underlätta prioriteringar, men framförallt tillåts inte personalen på golvet styra och det tar stora resurser i anspråk och ökar administrationen kraftigt.

Interndebitering av kostnader som är givna, eller borde ses som givna, bör inte interndebiteras. Även kostnaden för konsulter måste minskas kraftigt och egen personal användas i större utsträckning. Dels för att vi har egen kompetens, men också för att det underlättar arbetet när organisationen är känd hos den som utvärderar eller genomför en översyn och det blir dessutom ett eget lärande som verksamheten kan dra nytta av.

I dag skickas fakturor mellan olika verksamheter och enheter inom regionen. Köp- och säljssystemet är kraftigt kostnadsdrivande och därför påbörjades en avveckling/utfasning under den förra majoriteten. Inom Region Gävleborg skickas fakturor för röntgenundersökningar, laboratoriekostnader, lokalhyror, patienters måltider m.m. mellan regionens egna verksamheter och den centrala administrationen.

Vi avser att avveckla köp- och säljssystemet och att regionen istället använder anslagsfinansiering. Det behövs också en översyn i syfte att minska på administration, redovisningar, kontrollsystem och konsultkostnader inom vårdverksamheten.

Region Gävleborg budgeterar hela 59 miljoner kronor för konsultkostnader år 2023. Vi menar att användandet av konsulter måste minska i regionen, inte minst nu med de stora

ekonomiska underskotten i verksamheten. Därför föreslår vi att budgetposten för konsulter minskas rejält. Likaså bör kostnaderna för regionens kommunikation minska.

Prioriterade frågor:

- Ökning av tillit och minskning av administration och kontroll.

Uppdrag till förvaltningen:

- Köp- och säljsystemet ska avvecklas.
- Anslagsfinansiering ska införas.
- Halvera konsultkostnaderna.
- Minska kostnaderna inom regionens kommunikationsavdelning.

Stoppa välfärdsbrottsligheten

Den organiserade ekonomiska brottsligheten siktar in sig på välfärdsbrott och bedrägerier, det är deras nya ”affärsområden”. Välfärdssystemen och vården är under attack av de kriminella gängen. Ekobrottsmyndigheten varnar för att de här personerna nu går in i hälso- och sjukvården.

I BRÅ:s rapport beskrivs stora brister hos kommuner och regioner när det gäller förmågan att upptäcka välfärdsbrott. Rapporten bygger på en granskning av felaktiga utbetalningar till företag och föreningar. En del av pengarna som betalas ut går till grov brottslighet utan att de befintliga kontrollsystemen upptäcker det. Det är också svårt att upptäcka trovärdiga målvakter och bulvaner. Även IVO har lyft behovet av skärpningar på området.

Det handlar om multikriminella som ägnar sig åt olika typer av brottslighet såsom narkotikabrott, bedrägerier mot företag, ekonomisk brottslighet i företag och pengatvätt. De jobbar väldigt systematiskt, ofta genom riktiga företag. Man ser en allt större användning av företag, dels för att begå brott mot välfärdssystemet, dels för att hantera pengarna från narkotikahandeln. Det kan röra sig om hälsocentraler, vaccinationsmottagningar och tandkliniker. De kriminella både startar och infiltrerar verksamheter. I en myndighetsgemensam rapport beskrivs att hälso- och sjukvård är på väg att bli en ny kassako.

Valfrihetsreformer inom vård och omsorg kan ha gjort det lättare för oseriösa aktörer att komma in på marknaden menar Brottsförebyggande rådet, BRÅ vilket gör det svårare att stoppa oönskade aktörer och kontrollerna måste göras i efterhand.

I BRÅ:s rapport beskrivs stora brister hos kommuner och regioner när det gäller förmågan att upptäcka välfärdsbrott. Rapporten bygger på en granskning av felaktiga utbetalningar till företag och föreningar. En del av pengarna som betalas ut går till grov brottslighet utan att de befintliga kontrollsystemen upptäcker det. Det behövs system och

kontroller som gör det svårare för brottslingar att begå ekonomiska brott inom Region Gävleborgs verksamheter.

En stor del av vårdverksamheten inom regionen är privatiserad. Upphandlade entreprenörer, leverantörer och underleverantörer är inne i verksamheterna på olika sätt. I delar av verksamheten är det dessutom fri etableringsrätt. Det gör det svårare att granska dem, men nu måste ett mer omfattande granskningsarbete inrättas för att upptäcka kriminalitet. Ett grundligt granskningsarbete kan också leda till att fusk upptäcks liksom saltade fakturor, felaktiga intyg med mera.

Regionen behöver bli bättre på att granska och kontrollera företag vid upphandlingar samt vid valfrihetssystem, avtal, fakturor med mera. Samarbetet med andra myndigheter och kommuner behöver förbättras för att vi ska kunna komma åt problemen. Alla krafter måste samlas för att få stopp på den organiserade brottsligheten och välfärdsbrotten. En särskild enhet bör inrättas under regionstyrelsen i syfte att stoppa välfärdsbrottslighet inom Region Gävleborg. Det kan göras inom befintlig verksamhet där tjänster flyttas och omvandlas till särskilda granskare.

Prioriterad fråga:

- Stoppa välfärdsbrottsligheten.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta en särskild enhet i syfte att stoppa ekonomisk brottslighet.
- Öka samarbetet med andra myndigheter och kommuner i regionen.
- Inleda ett arbete med risk- och konsekvensanalyser av regionens verksamheter.

Hälsoval

Hälsovalssystemet är kostnadsdrivande och styr bort från den lagstadgade principen jämlik vård efter behov. Vårdvalet, som system, har vi sett är ett ineffektivt system. Det är kostnadsdrivande och påverkar kontinuiteten och patientsäkerheten negativt. År 2010, när vårdvalet introducerades i Gävleborg, fanns det 26 hälsocentraler och efter att invånarantalet ökat med 10 000 invånare finns det nu 42 hälsocentraler. Det säger sig självt att det inte kan vara effektivt eller ekonomiskt hållbart för regionen. Den fria etableringsrätten skapar ojämlikhet när privata hälsocentraler etablerar sig där invånarna är relativt friska. Det innebär att landsbygden prioriteras bort och därför saknar tillgången till god och nära vård.

I centrala Gävle finns 14 hälsocentraler varav de flesta i centrala Gävle. I centrala Söderhamn finns 4 hälsocentraler på 12 000 invånare och i Ljusne finns det ingen

hälsocentral. De privata hälsocentralerna kan etablera sig där det inte finns något behov, där tillgången redan är mättad, samtidigt som andra områden helt saknar tillgången till en hälsocentral. Förutom att hälsovalssystemet är kostnadsdrivande gör det vården svårstyrd och försämrar vårdens infrastruktur. Det ökar även personalbristen och det finns signaler att resurskrävande patienter styrs undan från de privata hälsocentralerna till de offentliga.

Vänsterpartiet är ensamma bland partierna om förslaget att helt avskaffa LOV och den lagändringen måste göras på nationell nivå.

I Sverige har cirka 700 000 personer privata sjukvårdsförsäkringar och de ger människor bland annat möjligheten att gå före i vårdköen och kan därför tränga undan patienter med stora vårdbehov.

De privata hälsocentralerna saknar kravet att bära kostnaderna för hälsovalssystemet. I dag kostar enbart hälsovalskontoret 6,6 miljoner kronor årligen. Det bör de privata hälsocentralerna stå för då kontoret tillkommit för att skriva avtal, kontrollera att avtal följs, ta fram en hälsovalshandbok m.m. Dessa 6,6 miljoner kronor plus andra kostnader som regionen har bör dras från de privata hälsocentralernas ersättning och läggas på de offentligas, det vill säga Region Gävleborgs egna. Inte minst för att regionen tvingas ta ett helhetsansvar som de privata vårdbolagen inte tar. Vi lägger de 6,6 miljoner kronorna på en förbättrad arbetsmiljö för regionens egna anställda på de offentliga hälsocentralerna. En utredning behöver göras för att synliggöra kostnaderna för hälsovalssystemet i regionen samt att kravet på öppna böcker införs så att det kan ske en utförlig kontroll över vad skattebetalarnas pengar faktiskt används till. Vinstbegränsning bör utredas och införas.

Majoriteten i regionen har beslutat att dryga 5 miljoner kronor ska tillföras de privata vårdbolagen att använda som de själva anser lämpligt, men det är varken skattebetalarnas eller Region Gävleborgs uppgift att tillskjuta medel för eventuella löneförhöjningar för privatanställda eller att tillskjuta pengar för att öka vårdbolagens vinster. Det är vår egen personal vi ska satsa på.

Vi menar, till skillnad från majoriteten, att det är viktigt att upprätthålla principen i den svenska modellen och menar att medel istället ska avsättas för löneförhandlingar. I dessa förhandlingar ska samtliga fackliga organisationer ingå. Den styrande majoriteten har valt att hålla bland annat Kommunals medlemmar utanför satsningen, vilket vi menar är orimligt.

Prioriterade frågor:

- Kostnaderna för hälsovalskontoret påförs de privata hälsocentralerna.
- Privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, ska inte tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar.

- Öppna böcker för privata vårdbolag.
- Vinstbegränsning i vården.
- Upprätthålla den svenska modellen - samtliga fackförbund ska delta i regionens löneförhandlingar.

Uppdrag till förvaltningen:

- Överföra 6,6 miljoner kronor från de privata hälsocentralerna till de offentliga.
- Tillse att privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, inte ska kunna tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar.
- Genomför en utredning över kostnaderna för hälsovalssystemet i regionen.
- Öppen bokföring ska införas för en utförlig kontroll av skattepengar.
- De 5 miljoner kronor som tillförts de privata vårdbolagen dras tillbaka.
- Utredda vinstbegränsning i vården.

En hållbar klimat- och miljöpolitik

För en grön omställning menar vi att en omfattande inventering bör göras inom Region Gävleborg, i syfte att kartlägga var ytterligare solcellsanläggningar vore ett bra alternativ. Regionen har många tak, parkeringar och även annan mark där det skulle kunna vara lämpligt att placera solceller. I kartläggningen bör det även undersökas vilka ytterligare energieffektiviseringar som kan göras samt hur vattenförbrukningen kan minskas i våra verksamheter.

Prioriterade frågor:

- Minska Region Gävleborgs klimatpåverkan.

Uppdrag till förvaltningen:

- Gör en kartläggning av ytterligare placeringar för solcellsanläggningar, undersökning av ytterligare energieffektiviseringar samt minskning av vattenförbrukning i regionens verksamheter.
- Tillse att systematisk uppföljning sker av regionens minskning av klimatpåverkan.

Folktandvården

I Gävleborg har 70-åringar i genomsnitt två tänder färre än vad de har i Stockholmsområdet. I Ockelbo kommun har personer i 70-årsåldern hela fyra tänder färre. Det finns tydliga socioekonomiska skillnader i tandhälsa bland gävleborgarna. Personer med låga inkomster och personer med lägre utbildningsnivå har ofta en sämre tandhälsa och även den självskattade tandhälsan upplevs sämre bland personer i en

socioekonomiskt utsatt position. Socioekonomi har också betydelse för skillnader i barns tandhälsa. Hos personer med funktionsnedsättning påverkas såväl upplevd som faktisk tandhälsa negativt. Tandhälsa är än i dag en klassfråga.

Det behövs därför ett nationellt högkostnadsskydd inom tandvården, som inom sjukvården. Ett sådant högkostnadsskydd skulle kosta i nivå med RUT-reformen. Detta är en fråga som Vänsterpartiet driver. Det är dock en fråga som måste lösas nationellt.

Vänsterpartiet föreslår att kravet på vinstmarginal på lägst 1,5 procent, för Folk tandvården Gävleborg AB, avskaffas liksom utdelningskravet. Detta i syfte att hålla tandvårdsavgifterna nere och för att korta tandvårdsköerna. Om ägartillskott behövs ska det ges istället för den kraftiga höjning av patientavgifterna som majoriteten vill se.

Prioriterade frågor:

- Sänkta tandvårdsavgifter.
- Kortare köer

Uppdrag till förvaltningen:

- Ändring av ägardirektiven i FTV – Utdelning, vinstmarginal.

Avveckla regionstyrelsens utskott

Regionstyrelsen utser ett antal utskott som har till uppgift att bereda ärenden till regionstyrelsen inom sitt sakområde. Den nuvarande majoriteten har i en stor mängd frågor valt att inte skicka frågor för beredning till utskotten, utan frågan har beretts och avgjorts i regionstyrelsen. Ibland delegerar majoriteten frågor till utskotten för att få bort obekväma frågor som majoriteten inte är överens i och som inte heller ska beslutas i utskotten. Med den hanteringen har utskotten förlorat sin roll och kan därmed avvecklas.

Inrätta en personaldelegation

Personalpolitiken måste få större utrymme i regionpolitiken då personalfrågor och personalförsörjning är helt avgörande för regionens verksamhet. I dag finns enbart ett personalutskott, utan befogenhet, där information ges, inga beslut fattas och vilken information som inte delges är svårt att veta som förtroendevald. Personalutskottet bereder inte ens personalpolitiska ärenden åt eller från regionstyrelsen.

Genom att inrätta en personaldelegation med beslutanderätt får personalpolitiken en större betydelse, förtroendevalda i sin arbetsgivarroll kan lägga upp strategier, policys, hantera större frågor och hantera olika ärenden samt bereda ärenden åt regionstyrelsen.

Prioriterade frågor:

- En fungerande politisk organisation.

Uppdrag till förvaltningen:

- Avveckla regionstyrelsens utskott.
- Inrätta en personaldelegation.

Tabell - Regionstyrelsens budget

Regionstyrelsen (Totalt)	-2 774,9	-2 774,6	-2 774,6
Majoritetens budget för RS	-2 811,0	-2 811,0	-2 811,0
- Kommunikation	2,4	2,4	2,4
- Nedlagda utskott	0,4	0,4	0,4
- Konsultkostnader	30,0	30,0	30,0
- Frysta arvoden	0,7	0,0	0,0
- OB	-0,3	-0,3	-0,3
- FoU, utredning jämställd vård	-1,0	-1,0	-1,0
Summa förändring (RS)	32,2	32,5	32,5
Hälsoval	-1 829,6	-1 829,6	-1 829,6
- Avdrag lönepåslag, privata vårdgivare	5,0	5,0	5,0
- Rollatorer	-1,1	-1,1	-1,1
- Från privata	6,6	6,6	6,6
- Till offentliga, förbättrade arbetsvillkor	-6,6	-6,6	-6,6
Summa förändring (Hälsoval)	3,9	3,9	3,9
Totalt Hälsoval	-1 825,7	-1 825,7	-1 825,7
Tandvård	-220,8	-220,8	-220,8
Övrigt	-760,2	-760,2	-760,2

Hälso- och sjukvårdsnämnden

De allra flesta i Sverige tycker det är helt rätt att den som har störst behov av vård ska få vård först och att resurserna ska fördelas utifrån behoven i vården. Så fungerar det inte i dag. Vården har marknadsiserats och människor ges möjlighet att gå före i kön med hjälp av privata sjukvårdsförsäkringar.

En jämlik och behovsstyrd vård i Gävleborg

I dag kan en ung relativt frisk stadsbo få hjälp före en gammal multisjuk person, genom att ha en privat sjukvårdsförsäkring. De privata vårdbolagen har fri etableringsrätt och de placerar ofta sin verksamhet där de friskaste människorna förväntas att bo – i syfte att skapa vinst för sitt bolag.

Läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal blir inte fler, bara för att det etableras fler privata hälsocentraler där de minst behövs. Vården ska ges efter behov och vara jämlik och jämställd över hela länet och inte styras av marknadskrafter. Det är utifrån det vi lägger våra prioriteringar och förslag. En central del i det arbetet är ett hållbart arbetsliv och att förbättra arbetsvillkoren för regionens anställda och styra resurserna dit de bäst behövs.

God och nära vård

För att klara omställningen till god och nära vård är specialistläkare i allmänmedicin en nödvändighet och Socialstyrelsen har nyligen fastställt ett nationellt riktvärde som säger att det ska finnas en heltidsarbetande specialist i primärvården per 1100 invånare.

Vänsterpartiet vill att Region Gävleborg under år 2024 ska anta det nationella riktvärdet; 1100 invånare per specialistläkare i primärvården, som ett verksamhetsmål. Vi vill även att det ska tas fram resultatindikatorer för att nå måluppfyllelse för det nationella riktvärdet på 1100 invånare per specialistläkare och en handlingsplan, kopplat till verksamhetsmålet, ska arbetas fram, vilken ska utvärderas och revideras en gång om året.

Minskad administration

Vi menar att de administrativa uppgifterna inom vårdverksamheterna måste minska och att de vårdutbildade, som nu arbetar med administration, behövs i vården och ska därför arbeta kliniskt i större utsträckning. Därför anser vi att Region Gävleborg behöver göra som flera andra regioner nu gör, nämligen minska den administrativa överbyggnaden i vården.

I flera regioner har förslag lagts om att alla nyanställda, där vårdutbildade anställts som administratörer, ska arbeta viss del kliniskt. Det har lett till att även befintliga administratörer börjat arbeta kliniskt en viss tid. Målet har varit att minska de administrativa tjänsterna med 10 procent och att den tid som frigörs ska användas i klinisk verksamhet.

Vi ger därför att regiondirektören i uppdrag att minska de administrativa tjänsterna med 10 procent och att den arbetstid som frigörs för vårdutbildade ska användas i klinisk verksamhet.

Prioriterade frågor:

- 1100 invånare per specialistläkare i primärvården.
- En minskning av den administrativa belastningen.

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillse att det nationella riktvärdet; 1100 invånare per specialistläkare i primärvården antas.
- Minska de administrativa tjänsterna med 10 procent.

Mobila team inom specialistsjukvården

Det finns regioner som har prövat mobila sjukvårdsteam, med en specialiserad sjukhusvård involverad. Dessa har nått goda resultat med mycket nöjda patienter. I arbetssättet tillämpas specialiserad sjukhusvård i hemmet och vården är likvärdig den som ges på akutsjukhus.

Region Gävleborg bör införa mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården, där patientsäkerhet och sjukvård ska motsvara den vård som ges på våra akutsjukhus. För patienten ska det vara frivilligt och det ska vara patientsäkert och kännas tryggt. Arbetet bör följas noggrant och utvärderas efter en viss tid.

Prioriterade frågor:

- Mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården

Uppdrag till förvaltningen:

- Inför mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården.

Jämställd vård

Idag är vården inte jämställd. Forskning visar att kvinnor får lägre prioritering i vården och har ofta längre väntetider till operationer. Vid psykisk ohälsa söker sig färre män till vården än kvinnor. Äldre kvinnor ordinerar oftare billigare läkemedel jämfört med män i samma åldersgrupp. Dessutom får män och högutbildade äldre oftare nyare läkemedel jämfört med lågutbildade. För regionen ska nå målet om en jämställd vård ska en kartläggning av dagens situation genomföras och en plan på hur vården ska bli jämställd tas fram. Arbetet ska genomföras i samverkan mellan hälso- och sjukvården och samhällsmedicin.

Könsuppdelad statistik är en förutsättning för att synliggöra ojämställdheten i hälso- och sjukvården och det anser vi ska införas i all verksamhet inom regionen, i enlighet med statistikförordningen. Genom att låta bli att samla in data om kvinnor och kvinnors hälsa innebär att vi fortsätter att göra köns- och genusdiskriminering naturlig.

Prioriterade frågor:

- Jämställd vård.
- Könsuppdelad statistik i all verksamhet inom regionen.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inleda en utredning - Jämställd vård.
- Könsuppdelad statistik ska införas i all verksamhet inom regionen.

Våld i nära relationer

Arbetet med våld i nära relationer behöver förstärkas och i det kan Region Gävleborg spela en viktig roll.

Det behövs en systematik med att fråga om det förekommer våld i nära relationer. Idag erbjuds vårdens anställda möjlighet att genomgå en digital utbildning om hur de kan ställa frågor och om hur de kan arbeta med våld i nära relationer. Utbildningen om våld i nära relationer ska förstärkas med kunskap om hedersrelaterat våld. Det ska säkerställas att sjukvårdens anställda har genomgått utbildningarna. Personalen kan ändå behöva hjälp av sakkunniga inom området för att kunna ge det stöd som våldsutsatta kvinnor behöver. Vi avser att inrätta ett specialistteam som vårdens anställda kan vända sig när de har tagit emot en våldsutsatt kvinna för att få stöd och hjälp med insatser.

För att möta våldsutsatta kvinnor behövs också fler som har traumautbildning. Unga kvinnor/flickor får ofta hjälp betydligt fortare än äldre, vuxna kvinnor. Väntetiden kan vara så lång som 1-1,5 år för de äldre och självklart ska inte någon behöva vänta så lång tid på att få traumabehandling. Det behövs alltså fler insatser och mer långsiktiga sådana. Trauma- och specialistutbildning ska ges till fler inom vården så att våldsutsatta kvinnor kan få hjälp fortare.

Det är tyvärr många kvinnor i regionen som behöver hjälp att ta sig ur en relation präglad av psykiskt och fysiskt våld. Låt oss bistå med det ur alla tänkbara perspektiv. Länets kvinnojourer behöver långsiktigt stöd i sitt arbete och det kan Region Gävleborg bistå med ekonomiskt. I dag har regionen ett 1-årigt avtal i form av offentligt partnerskap med kvinnojourerna och det består av 1 krona/invånare i länet. Det är bra, men långt ifrån tillräckligt, både ur ett tidsperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv.

Prioriterade frågor:

- Specialistteam för att stärka arbetet med mäns våld mot kvinnor.
- Trauma- och specialistutbildning till fler vårdanställda.
- 3-åriga avtal med kvinnojourerna.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta specialistteam dit vårdens anställda kan vända sig när de tagit emot en våldsutsatt kvinna för att kunna bistå kvinnan på bästa sätt.
- Inför ett systematiskt arbete med att fråga om det förekommer våld i relationen.
- Säkerställ att samtliga sjukvårdens anställda genomgått utbildningen om våld i nära relationer.
- Förstärk utbildningen om våld i nära relationer med kunskap om hedersrelaterat våld.

Jämlik vård

Vi har inte jämlik vård efter behov, trots att vår lagstiftning säger att den ska vara det. Personer med funktionsnedsättning väljer ofta att avstå från vård och behandling i högre utsträckning än den övriga befolkningen. Anledningen är ekonomiska orsaker på grund av låg inkomst och utgifter som de redan har för sin dagliga vård.

HBTQI-personer har ofta högre ohälsa än till exempel cispersoner. På grund av olika uppfattningar och attityder påverkas hälso- och sjukvårdens bemötande, men också behandlingar.

Enligt lag har papperslösa rätt till vård som inte kan anstå men inte till annan nödvändig vård. Att prioritera (eller bortprioritera) patienter bör endast ske utifrån medicinska behov. Vänsterpartiet menar att papperslösa även ska ha rätt till vård på samma villkor som andra.

Utlandsfödda har sämre hälsa än den svenskfödda befolkningen, visar studier. De har en ökad risk för psykisk ohälsa med anledning av sociala faktorer såsom ekonomiska problem, arbetslöshet och språksvårigheter. Förutsättningar för personer utan uppehållstillstånd att få vård i Sverige kan skilja sig åt från dem som har ett tillfälligt uppehållstillstånd. Lagen säger att personer med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan få exempelvis njurtransplantationer, om det är medicinskt befogat.

Vi anser inte att asylstatus ska vägas in i Region Gävleborgs beslut om transplantationer för personer utan uppehållstillstånd. Statens medicinsk-etiska råd (SMER) ska vara vägledande.

Prioriterade frågor:

- Utöka kunskapen om HBTQI-personers ohälsa.
- Papperslösa ska ges vård på samma villkor som andra
- Asylstatus ska inte vägas in för personer utan uppehållstillstånd vid transplantationer.

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillse att kunskapen om HBTQI-personers ohälsa utökas.
- Tillse att papperslösa får vård på samma villkor som andra.
- Tillse att asylstatus inte vägs in för personer utan uppehållstillstånd vid transplantationer.

Hjälpmedel – En förebyggande vård

Gävleborg är ett län med många äldre invånare. Det är viktigt att människor ges möjlighet till förebyggande insatser. Tillgången till hjälpmedel kan skapa trygghet och frihet och ge människor tillfälle att klara sig själva i sin vardag och bibehålla förmågor för ett fysiskt och psykiskt välmående.

Kostnaden för att skaffa en rollator kan vara för hög eller rent av vara avskräckande för personer med behov av en rollator. Detta gör att många äldre hellre avstår från det

hjälpmedel de så väl behöver. Vi anser därför att Region Gävleborg ska tillhandahålla rollatorer för personer som är 80 år eller äldre.

Funktionsnedsatta, kroniskt sjuka eller pensionärer har tyvärr ofta dålig ekonomi och tvingas på grund av det avstå från inköp av hjälpmedel. Så ska det inte vara. Sjukersättning och pensioner måste förbättras; det är statens ansvar. Många tvingas avstå från hjälpmedel idag då priserna för hjälpmedel är relativt höga i Region Gävleborg. Invånarnas tillgång till hjälpmedel ska inte avgöras av den egna plånbokens tjocklek. Målet måste vara att alla oavsett ekonomiska förutsättningar ska ha tillgång till hjälpmedel, när det finns ett behov.

Hjälpmedel ska inte hanteras som vilken produkt som helst på en fri marknad; de ska ingå i en patients behandling och förebygga skada eller funktionsnedsättning. Kraven från marknaden om att Region Gävleborg inte ska kunna konkurrera med privata aktörer är inte rimligt. Hjälpmedel är till för den som har behov av hjälp, inte för att privata bolagsägare ska tjäna pengar.

Systemet med att föreskriva hjälpmedel under behandling, vilka kan förskrivas upp till 3 månader med möjlighet till förlängning, utestänger många från att få den hjälp de behöver då de efter avslutad behandling ska återlämna hjälpmedlet.

Priserna på hjälpmedel behöver sänkas och begagnade hjälpmedel ska kunna finnas till utlåning via Region Gävleborg eller en samarbetspartner. Vissa hjälpmedel ska successivt bli avgiftsfria.

I Region Gävleborg pågår en översyn av hjälpmedel och Vänsterpartiet vill att kostnader och avgifter ska sänkas. Vi vill bland annat se om ett högkostnadsskydd kan införas. För vissa grupper med stora behov ska avgifterna successivt tas bort. Vi börjar med ett införande införande av avgiftsfria rollatorer för personer 80 år eller äldre.

Prioriterade frågor:

- Lägre priser på hjälpmedel.
- Begagnade hjälpmedel ska kunna finnas för utlåning under behovstiden.
- Avgiftsfria rollatorer för de som är 80 år eller äldre

Uppdrag till förvaltningen:

- Utredda hur begagnade hjälpmedel ska kunna tillhandahållas för individen under hela behovstiden.
- Införa avgiftsfria rollatorer för personer som är 80 år och äldre

Psykiatri/Psykisk hälsa

Vården inom psykiatri behöver förstärkas och utvecklas. Antalet patienter har ökat kraftigt, men resurserna och antalet anställda har inte alls ökat i samma omfattning. Det är inte hållbart, vare sig för patienternas vård eller för personalen. Psykiatri behöver bli mer tillgänglig och behöver underlätta för patienterna som är i behov av vård, stöd och hjälp, i större utsträckning än i dag. Vi avser att förstärka psykiatri resursmässigt och införa nya arbetssätt.

Mobila team är ett bra sätt att utveckla arbetet på inom psykiatri, framförallt för att underlätta för patienter och deras anhöriga. Det underlättar vid hemgång, vid vistelsen hemma och under behandling samt att det ger viktig trygghet till såväl patienten, de anhöriga och sjukvården. I Gävle finns ett mobilt team inom psykiatri och motsvarande ska införas i Hudiksvall.

Metoden självvald inläggning innebär att vissa patienter erbjuds att själva besluta om sin inläggning i psykiatrisk heldygnsvård. Det är oftast patienter med återkommande självdestruktiva handlingar, psykossjukdomar, depression eller bipolära tillstånd. Syftet med att erbjuda självvald inläggning är att göra heldygnsvården mer tillgänglig för patienterna, att arbeta förebyggande och förhindra kriser och att stärka delaktigheten i vården. Det är ett bra sätt att göra psykiatri mer personcentrerad och sammanhållen för patienter med allvarliga psykiatriska tillstånd och stora vårdbehov. Ofta kallas självvald inläggning för brukarstyrd inläggning. Självvald inläggning har haft ett bra utfall där det använts.

Försök med så kallade drop-in inom psykiatri ska genomföras. För att öka tillgängligheten och förbättra vården så att den som behöver hjälp kan få det via psykiatrimottagningen utan att ha bokad tid i förväg. Det skulle också underlätta för anhöriga och primärvården. Det bör självklart utvärderas efter en viss tid. Därför ska hälso- och sjukvårdsförvaltningen få i uppdrag att pröva och utvärdera drop-in inom psykiatri i Region Gävleborg.

Psykiatrivården kan även behöva fysioterapeuter för att underlätta vid rehabilitering och förbättra patienternas mående. För många patienter med psykiatriska diagnoser ger fysisk rörelse och träning bra resultat för måendet, men steget att komma dit kan vara långt. Att erbjuda träning, i anslutning till ordinarie vård, är viktigt för att underlätta för patienten att ta steget till fysisk rörelse och träning. Därför bör Region Gävleborg satsa på att bygga upp och bygga ut träningsmöjligheter inom den psykiatriska vården. Det kan också behövas en utslussning från rehabiliterande träning, som ges inom vården, för att patienten ska kunna fortsätta den fysiska träningen i egen regi.

Idag tar regionen ut avgifter av människor som behandlas på tvång, dvs. mot patientens egen vilja. Detta är orimligt. När samhället övertar ansvaret för en människas vård är det

också rimligt att samhället tar ansvar för eventuella patientavgifter.

Tvångsomhändertagna personer inom psykiatrin tillhör de mest utsatta i vårt samhälle. De har ofta en svag ekonomi med stora skulder på grund av sin sjukdom. Att tvingas betala avgifter för tvångsvården blir en extra börda och kan innebära att personerna inte klarar den extra belastningen. Att ständigt oroa sig för ekonomin riskerar att försvåra tillfrisknande och rehabilitering, både medicinskt och socialt. Dygnsavgiften i den psykiatriska tvångsvården bör därför slopas.

För att kunna leverera trygg och god vård krävs ändamålsenliga lokaler. Inom psykiatriska slutenvården i Hudiksvall är lokalerna kraftigt eftersatta, vilket försvårar arbetet. De är ovärdiga för såväl patienter som personal. Lokalerna behöver prioriteras bland regionens investeringar.

Prioriterade frågor:

- Mobilt team i Hudiksvall
- Självvald inläggning
- Drop-in mottagning
- Fysioterapeuter
- Träningsutrustning köps in och träningslokaler inrättas eller rustas upp
- Dygnsavgifter tas bort inom tvångsvården

Uppdrag till förvaltningen:

- Införa av mobilt team i Hudiksvall
- Införa självvald inläggning
- Införa drop-in på försök
- Anställ fysioterapeuter
- Tillsä att träningsutrustning köps in och träningslokaler inrättas eller rustas upp
- Tillsä att dygnsavgiften inom tvångsvården tas bort

Samsjuklighet inom beroendevården

Samsjuklighet inom beroendevården är vanligt. Det vill säga att patienten kan ha ett missbruk med en psykiatrisk diagnos i botten. Att stå i kö till psykiatrin för att få en diagnos kan innebära en väntan på mellan 5-8 månader. Risken för återfall i missbruk blir då väldigt stor. Därför kan det finnas behov av en utökning av psykolog och/eller psykiatriker inom beroendevården.

Prioriterade frågor:

- Stöd av psykolog/psykiatriker på beroendemottagningen.

Uppdrag till förvaltningen:

- Utreda behovet av en förstärkning av psykolog och/eller psykiatriker till beroendemottagningen.

Privatiserad välfärd

Vården ska inte styras av marknadskrafter, den ska ges efter behov och vara jämlik och jämställd över hela länet. Därför ska privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, inte tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar och de privata vårdbolagen, som vill ha avtal med Region Gävleborg, ska garantera att skattepengar går till den vård de är avsedda för, därför ska en vinstutdelningsbegränsning införas under år 2024.

De privata vårdbolagens bokföring ska vara öppen så att kontrollen över skattebetalarnas pengar ökar. Hyrläkare som har uppdrag åt Region Gävleborg ska inte kunna remittera regionens patienter till privata läkarmottagningar för vård som kan ges på regionens egna hälsocentraler.

Tabell - Hälso- och sjukvårdsnämndens budget

HSN (Totalt)	-7 495,0	-7 495	-7 495
Majoritetens budget för HSN	-7 468	-7 468	-7 468
- OB	-22,0	-22,0	-22,0
- Rollatorer	-1,1	-1,1	-1,1
- Ersättning för borttagande av avg. fr tvångsvård	-0,65	-0,65	-0,65
- Minskade intäkter, tvångsvård	0,65	0,65	0,65
- Psykiatri, anställning av fysioterapeuter	-2,3	-2,3	-2,3
- Specialistteam, mäns våld mot kvinnor	-2,0	-2,0	-2,0
- Förbättrade arbetsvilkor	-2,7	0,0	0,0
Summa förändring (HSN)	-30,1	-27,4	-27,4

Patientnämnden

Det är viktigt att patientnämndens verksamhet är väl känd hos patienter, anhöriga och anställda. Genom att fel och misstag som begåtts eller att bristande rutiner anmäls av patienter och anhöriga kan det förhindras att de återupprepas; det blir också ett lärande i verksamheten.

I dag är nämnden inte så väletablerad som den behöver vara, vilket bland annat Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har påtalat då patienter i regionen anmäler direkt till dem istället för att gå via patientnämnden som det bör. Vi vill därför att patientnämnden utvecklar arbetet med att göra nämnden mer känd bland patienter och anhöriga så att patientsäkerheten ökar. För att åstadkomma detta kan nya arbetsätt behöva prövas.

Prioriterade frågor:

- En mer känd nämnd, för bättre patientsäkerhet.

Uppdrag till Patientnämnden:

- Gör nämnden mer känd hos patienter och anhöriga.

Företagshälsovårdsnämnden

Genom att bistå chefer och medarbetare ska Företagshälsans insatser leda till att stärka kompetensen inom områdena arbetsmiljö och hälsa. Som oberoende expertresurs ska Företagshälsan bidra till att skapa hälsofrämjande-, utvecklande- och produktiva arbetsförhållanden.

Hållbarhetsnämnden

Arbetet i Hållbarhetsnämnden syftar till att vi ska få bättre miljö och klimat i Gävleborg, att folkhälsan ska förbättras, att kollektivtrafiken ska vara billig och enkel att använda.

Vänsterpartiet ser att vi behöver en omställning, en samhällsomvandling, för att få bättre miljö, ökad livskvalitet och fler jobb. Gävleborg behöver gå före i den gröna omställningen.

Region Gävleborg ska även säkerställa att länet står starkt i framtiden, genom att bidra till en infrastruktur som fungerar och som går att lita på och som möjliggör ett fossilfritt Gävleborg. En infrastruktur för hållbara transporter ger fler möjlighet att resa på sina villkor utan att tära på miljön.

Miljö

Pågående arbete kring miljö- och klimatsatsningar måste öka takten. Forskningen är entydig, vi vet att det är bråttom att ställa om.

Situationen i Östersjön har förvärrats drastiskt de senaste decennierna vilket bland annat har lett till att strömningen minskat i både antal och storlek, vilket påverkar de lokala kustfiskarna negativt.

Framtidens industri behöver vara bra för både miljön och för klimatet. Den kommer därför behöva stora mängder förnybar el för att klara sina behov.

Här har Region Gävleborg ett ansvar att, tillsammans med länets kommuner, underlätta för lokala energiproducenter att öka sin elproduktion och även öka lagringsmöjligheterna. Vi bör därför initiera samarbete med länets kommuner i avsikt att öka länets produktion av förnybar energi och därmed öka länets attraktivitet för näringslivet.

Folkhälsan - en klassmarkör

Även om hälsan generellt sett blir bättre i Sverige och i Gävleborgs län, med saker som längre livslängd, minskad sjukdom och färre dödsfall till följd av hjärt- och kärlsjukdomar, kan vi se att skillnaderna i hälsa ökar mellan olika grupper av människor. Med andra ord fördelas den positiva hälsoutvecklingen inte rättvist i befolkningen.

De ekonomiska och sociala livsvillkoren är av mycket stor betydelse för människors hälsa. Det finns naturligtvis en mängd andra bestämningsfaktorer för hälsan. Till de viktigare hör, förutom vårt genetiska arv, våra levnadsvanor (som kost, motion, alkohol, tobak med mera) och den miljöpåverkan vi utsätts för. Det finns klara samband mellan livsvillkor och levnadsvanor; personer med kort utbildning, låg inkomst, begränsat socialt nätverk och som bor i områden med stora sociala problem har oftare en högre andel levnadsvanor som påverkar hälsan negativt. På senare år har det även uppmärksammats att kulturupplevelser och deltagande i kulturaktiviteter har en positiv påverkan på hälsan.

Vänsterpartiet vill förbättra folkhälsan och utjämna de hälsoskillnader som finns genom att föra en folkhälsopolitik som angriper hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer. Detta innebär åtgärder från samhällets sida på olika nivåer. En förbättrad och mer jämlik folkhälsa kräver bland annat en politik för arbete och sysselsättning åt alla, ersättningsnivåer i socialförsäkringssystem som ger inkomster som går att leva på och andra åtgärder för att skapa en jämnare inkomstfördelning, förbättra arbetsmiljöer, en bostadspolitik som bidrar till att skapa bra bostadsområden och levnadsmiljöer, en restriktiv alkoholpolitik och nolltolerans mot narkotika.

På regional nivå vill vi utveckla möjligheten att använda sig av sociala investeringar för att utjämna de sociala skillnader som finns och som påverkar folkhälsan negativt.

Kollektivtrafiken binder ihop länet

Gävleborg är ett stort län och med mycket landsbygd. Där är det svårt att få till en fungerande kollektivtrafik, både för de som arbetar och för de som vill använda kollektivtrafiken för att ta sig till och från fritidsaktiviteter. Särskilt besvärligt är det för de som arbetar inom industri, sjukvård och omsorg samt blåljusverksamheter då många där arbetar både kvällar, nätter och helger; tider som idag inte ses som viktiga för arbetspendling.

Närtrafik och annan anropsstyrd trafik fungerar idag inte optimalt. Organiserad samåkning bör koordineras av X-trafik genom regionens rese-app, där det går att hitta resor med buss och tåg. Det har en viktig betydelse då det ytterligare minskar tröskeln för att testa något nytt. X-trafik kan då också ansvara för insamling av statistik. Det är även positivt om arbetet med landsbygdstrafiken sker i en forskningsbaserad miljö. Runt om i landet idag finns flera goda exempel där organiserad samåkning varit framgångsrikt.

En fortsatt satsning på möjligheten att åka gratis i kollektivtrafiken på sin sjukvårdsremiss anser vi även ska inkludera de som kallas till blodgivning. Idag finns endast möjlighet till gratis parkering för dem som väljer att ta bilen, vilket rimmar illa med regionens mål om att minska det motoriserade resandet.

När det gäller hållbara transporter så är järnvägen överträffad. Det är särskilt viktigt då vi ser att många använder tåget när de arbetspendlar, vilket är positivt.

Kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet ska öka

En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en hållbar utveckling i hela Gävleborg. Kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet ska öka genom ett fortsatt arbete med att utveckla trafiken så att den uppfattas som relevant, pålitlig, trygg och tillgänglig för hela länet. I vårt förslag ingår en satsning för att hålla priserna på periodkort nere. Vi vill främja ett kollektivt och mer socialt och miljömässigt hållbart resande samt underlätta för våra länsinvånare att ta sig till studier, arbete och fritidsaktiviteter.

Infrastruktur

Tillgängliga och attraktiva platser är avgörande för Gävleborgs utveckling. Utifrån den regionala infrastrukturplanen driver och finansierar Region Gävleborg insatser för att skapa förutsättningar för landsbygder, samhällen och städer där människor vill bo, leva och verka.

De geografiska förutsättningarna i Gävleborg medför att länet är beroende av en välfungerande och hållbar infrastruktur. Det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till att de fysiska förutsättningarna förbättras genom ett fungerande transportsystem. Det är också Region Gävleborgs ansvar att ta fram den regionala infrastrukturplanen, som ska

möjliggöra hållbara transporter och ökad tillgänglighet i länet. Vi ser också att vi behöver anpassa järnvägsnätet till framtida klimatförändringar.

Prioriterade frågor:

- Pausning av industrifisket i Bottenhavet.
- Utveckling av de sociala investeringarna med syftet att utjämna sociala skillnader och stärka folkhälsan.
- Organiserad samåkning.
- Kostnadsfria resor till/från blodgivningscentral, för blodgivare.
- Lägre priser på periodbiljetter i kollektivtrafiken.

Uppdrag till förvaltningen:

- Initiera samarbete med länets kommuner i avsikt att öka länets produktion av förnybar energi och därmed öka länets attraktivitet för näringslivet.
- X-trafik uppdras att utreda och utveckla organiserad samåkning som en del av den allmänna kollektivtrafiken.
- Utreda hur väl väg- och järnvägsnätet inom länet är anpassat till framtida klimatförändringar.
- Inför kostnadsfri kollektivtrafik för dem som kallas till blodgivning.
- Tillsä att priset för periodkort i kollektivtrafiken hålls nere.

Tabell - Hållbarhetsnämndens budget

HN (Totalt)	-687	-687	-687
Majoritetens budget för HN	-683	-683	-683
- Minskad administration	1	1	1
- Kollektivtrafik, hålla nere kostnader för periodkort	-5	-5	-5
Summa förändring (HN)	-4	-4	-4

Kultur- och kompetensnämnden

Kultur är en tolkning av oss, av vår tid, vårt förflutna och våra visioner. Kulturarv handlar inte bara om historia och dåtid, utan även om nutid och framtid. Kunskap om både samtidens skeenden och den bakomliggande historien bidrar till vår förståelse av vilka vi är i dag och hur vi kan forma vår framtid.

Kulturarvet

För att våga tro på framtiden är insikten om att vårt samhälle alltid är under förändring avgörande. Det samhälleliga kulturarvsansvaret måste innefatta hela kulturarvet, såsom

kvinnornas kulturarv, lokalsamhällets folkliga kultur, teatrarnas och filmhistoriens skatter, museiföremål, de nationella minoriteternas och de invandrade gruppernas kulturarv och hela klassamhällets historia ur olika perspektiv.

Armlängds avstånd

I tider när den fria konsten och folkbildningen är hotade är Vänsterpartiet en tydlig motkraft, vi tar avstånd till alla försök att avveckla folkbildningen och förhindra kulturarbetarnas möjligheter att försörja sig på sitt arbete.

Den högermajoritet som idag styr Region Gävleborg använder argument som “finansiell brist”, “armlängds avstånd” och “ökad självfinansiering”, men grunden till majoritetens politiska mål är att avveckla folkbildningen och slå undan benen på länets kulturarbetare. Situationen förvärras ytterligare genom att vi även har en regering som styrs av SD och en bred okunskap om skillnaden mellan bildning och utbildning.

Kulturinstitutionerna behöver både få ekonomiskt stöd och känna konstnärlig frihet, därför vill vi ta bort kravet på självfinansiering och satsa på regionens kulturutövare och deras möjligheter till skapande utan styrning och konstnärlig utveckling. Enskilda politiker ska inte försöka färga institutionernas arbete med sin egen hemsnickrade syn på vad som är ett kulturarv. Det är viktigt att utformandet av våra överenskommelser med institutionerna skapar en dynamisk arbetsmiljö där en kan utveckla sin verksamhet både när det gäller kulturarvet och aktuella samhällsfrågor.

Folkhögskolor och studieförbund

Folkhögskolorna har för många inneburit en andra chans. De har spelat en viktig roll för människor som haft det svårt i grundskolan, för nyanländas språkutveckling, för att skapa sociala sammanhang och samhörighet och för kulturutövning och hållbart hantverk. Detsamma gäller för olika studieförbund, vilka regionen stödjer ekonomiskt.

Pandemin har tvingat oss att utveckla metoderna för distansdeltagande i både utbildning och kultur. Sådana former gör det möjligt för fler att leva, studera och jobba i hela länet utan att tvingas flytta.

Armlängds avstånd handlar också om att vi ska ha respekt för det kulturella hantverket och inse att våra professionella institutioner och kulturarbetare i länet ska ges möjlighet att fylla sitt kulturella uttryck med precis det som de anser vara viktigt. Kravet på självfinansiering gynnar inte detta, men en satsning på fritt uttryck och kulturellt skapande gör det. Kulturanalys definition av armlängds avstånd handlar om att skapa en konstnärlig frihet genom att förespråka ett organisatoriskt skydd från politiska beslut om konstnärligt innehåll.

Hållbarhet - Ett uttalat intresse

På samma sätt som vi respekterar andra yrkeskategoriers professionalism i yrkesutövandet ska vi respektera kulturarbetarens professionalism. Det är viktigt att i arbetet ta hänsyn till miljö- och hållbarhetsfrågor; precis på samma sätt som det görs inom regionens olika yrkesgrupper och förvaltningar vilka regionen ansvarar för. Det finns ett uttalat intresse från kulturinstitutionerna om att arbeta med miljö och hållbarhet i uppdragsöverenskommelserna.

Prioriterade frågor:

- Möjlighet till utbildning för alla i länet.
- Armlängds avstånd och värdegrund.
- Satsning på stöd för kulturarbetare - ta bort krav på självfinansiering.
- Ökad tillgänglighet till kulturutövning.
- Folkhögskolornas fortlevnad och utveckling.
- Avgiftsfria inträden till Region Gävleborgs museer bör bibehållas.
- HBTQI-utbildning för folkvalda.

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillse att kravet på ökad självfinansiering, för kulturarbetare, tas bort.
- Utökade medel ska riktas mot stöd för kulturarbetare.
- Öka beredskapen för regeringens minskade statsbidrag
- Tillse att berättandet uppmärksammas som en egen uttrycksform.

Tabell - Kultur- och kompetensnämndens budget

KKN (Totalt)	-197	-197	-197
Majoritetens budget för KKN	-196	-196	-196
- Minskad administration	1	1	1
- Folkhögskolor	-2	-2	-2
- Stärkt kultur	-1	-1	-1
Summa förändring (KKN)	-2	-2	-2

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen ska regioner verka för en god ekonomisk hushållning i verksamheterna, Det innebär en resultatnivå som långsiktigt konsoliderar ekonomin. Budgeten ska över tid upprättas så intäkterna överstiger kostnaderna samt att förmögenheten inte ska förbrukas för täckande av löpande behov. Det positiva resultatet ska täcka investeringskostnader och pensionsutbetalningar men också inflationssäkra det egna kapitalet. Ekonomin ska vara långsiktigt hållbar.

Regionfullmäktige fastställer årligen riktlinjer för god ekonomisk hushållning, långsiktiga finansiella mål för verksamheten. Målen omfattar såväl ekonomiskt resultat som ekonomisk ställning. Eftersom Region Gävleborg har även en resultatutjämningsreserv så riktlinjerna innehåller även hanteringen av den. Fullmäktige fastställer också direktiv för pensionsfond och finansförvaltning.

Tabeller

Se Bilaga Tabellöversikt (sidor)

Tabell 1 Vänsterpartiets budgetförslag

Tabell 2 Investeringsramar

Tabell 3 Ekonomisk planering

Tabell 4 Resultat och balansräkning

Tabell 5 Ekonomiska planeringsramar

Investeringar

Eftersatta fastigheter ska få ökat underhåll för att uppnå en skälig standard med ändamålsenliga lokaler. Den psykiatriska slutenvårdens lokaler i Hudiksvall ska prioriteras.